



24.11.2022

## § 206

### Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston esitys kaupunginhallitukselle Hallainvuoren luonnonsuojelun perustamisesta sekä hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymisestä

HEL 2022-011816 T 11 01 04

#### Esitys

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Hallainvuoren luonnonsuojelun perustamista sekä hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymistä.

#### Käsittely

Asian aikana kuultavana oli ympäristösuunnittelija Hanna Seitapuro. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

#### Esittelijä

yksikön päällikkö  
Laura Walin

#### Lisätiedot

Hanna Seitapuro, ympäristösuunnittelija, puhelin: 09 310 32062  
hanna.seitapuro(a)hel.fi

#### Liitteet

- 1 Hallainvuoren luonnonsuojelun rajaus
- 2 Hallainvuoren luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelma 2022-2031
- 3 Lainhuutotodistus 91-45-9903-45
- 4 Lainhuutotodistus 91-36-9903-19
- 5 Lainhuutotodistus 91-418-5-157

#### Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

#### Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

#### Esittelijän perustelut

Hakemus luonnonsuojelun perustamiseksi

Alueen nimi

#### Postiosoite

PL 58200  
00099 HELSINGIN KAUPUNKI  
Kaupunkiympäristö@hel.fi

#### Käyntiosoite

Työpajankatu 8  
Helsinki 58  
<https://www.hel.fi/>

#### Puhelin

09 310 1691

#### Faksi

#### Y-tunnus

0201256-6

#### Tilinro

FI06 8000 1200 0626 37

#### Alv.nro

FI02012566



---

Hallainvuoren luonnonsuojelualue – Hallonbergets naturskyddsområde

Suojelun perusteet ja tarkoitus

Suojelun tarkoituksena on säilyttää maisemallisesti komea kallioselänne jyrkänteinen ja metsineen sekä turvata alueella esiintyviä uhanalaisia luontotyyppisiä ja lajeja. Hallainvuoren suojeleminen turvaa myös tärkeän viheryhteyden säilymisen Vanhankaupunginlahdelta Kivikkoon ja edelleen Vantaan kautta Uudenmaan pohjoisempiin metsäalueisiin.

Alueella on monipuolisesti erilaisia metsätyyppejä kallio- ja kangasmetsistä lehtomaisiin kankaisiin ja lehtoihin. Suotyyppejä ovat kallionlaen painanteisiin syntyneet rämeet ja jyrkänteen alaosan korvet. Länsiosan metsät toimivat eläinten suojapaikkoina.

Alueen sijainti ja rajaus

Hallainvuori sijaitsee Viikin peltojen ja Myllypuron Hallainvuoren asuinalueen välisellä kallioselänteellä. Korkeimmat kohdat ovat yli 50 metriä merenpinnan yläpuolella, ja kallioilta on hienot näkymät Viikin peltojen yli länteen ja Vanhankaupunginlahdelle lounaaseen. Länteen laskeutuvat rinteet ovat paikoin lähes pystysuorat.

Luonnonsuojelualueeksi esitetään perustettavaksi huomattavasti laajempaa aluetta, kuin Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa 2015–2024

[https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/luonto/Luonnonsuojeluohjelma\\_uusin\\_2021.pdf](https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/luonto/Luonnonsuojeluohjelma_uusin_2021.pdf) on osoitettu.

Luonnonsuojeluohjelman rajaus käsittää kallioselänteen laen avoimet ja puoliavoimet mäntyvaltaiset alueet. Luontoarvoista kuitenkin suurin osa sijaitsee lakialueita ympäröivissä reunametsissä. Reunametsien lahottajasienilajisto ja linnustoarvot ovat selkeästi monipuolisemmat kuin kallion laella. Myös uhanalaiset luontotyyppit sijaitsevat reuna-alueiden metsissä. Rinteiden alaosan metsät Hallainvuoren länsipuolella toimivat monien eläinten oleskelu- ja suojapaikkoina. Lähes kaikki reunametsät on Uudenmaan maakuntaliiton selvityksessä todettu maakunnallisesti arvokkaaksi luontoalueeksi.

Hallainvuori muodostaa myös tärkeän viheryhteyden Vanhankaupunginlahdelta Kivikon kautta Vantaalle ja edelleen Uudenmaan pohjoisemmille luontoalueille, ja rinnemetsien suojeleminen turvaa yhteyden säilymisen. Tosin suuret tielinjaukset katkaisevat viheryhteyden heti Hallainvuoren pohjoispuolella, missä ainoastaan kapea vihersilta tarjo-



aa väylän kehä I:sen yli. Kivikon pohjoispuolella yhteyden katkaisee Porvoonväylä.

Luonnonsuojeluohjelmassa esitetyn suojelualueen laajuus oli 20,32 hehtaaria. Nyt luonnonsuojelualueeksi esitetään 42,08 hehtaarin laajuista aluetta.

Hallainvuoren luonnonsuojelualueen rajausta on esitetty liitteessä 1.

## Valmistelu

Hallainvuoren luonnonsuojelualueen valmistelu alkoi vuonna 2016 olemassa olevan luontotiedon kokoamisella ja uusien luontoselvitysten tekemisellä. Asiantuntijoiden suositusten mukaan selvitettäväksi otettiin luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 rajauksesta poiketen koko Hallainvuoren alue. Osa luontoselvityksistä tehtiin resurssien kohdentamiseksi useamman vuoden aikana ja alueilla, joilla kartoituksen kohteena olevia eliölajeja todennäköisimmin tavataan. Luontoselvityksiä tehtiin linnustosta, kasvistosta, luontotyypeistä, orvakoista ja lahokaviosammalesta. Valmistelun aikana päivitettiin myös alueen kääpähavainnot.

Luontotietojen pohjalta alueelle on laatinut hoito- ja käyttösuunnitelman Luontotieto Keiron Oy, joka teki myös kasvisto- ja luontotyypiselvitykset. Hoito- ja käyttösuunnitelma on esityksen liitteenä 2. Hoito- ja käyttösuunnitelmaa laadittaessa kokoontui ohjausryhmä, jossa oli edustajia kaupunkiympäristön ja kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan eri yksiköistä sekä Starasta.

Luonnonsuojelualueen valmistelun yhteydessä järjestettiin tapaamisia ja tehtiin maastokäyntejä aluetta käyttävien harrastajajärjestöjen kanssa. Valmistelun loppuvaiheessa ei pystytty koronan vuoksi järjestämään työpajamuotoista työskentelyä. Kaikille avoin yleisötilaisuus pidettiin 13.10.2022. Yleisötilaisuudesta tiedotettiin suoraan sidosryhmille ja kaupungin tiedotuskanavien kautta.

Yleisötilaisuuden jälkeen kaikilla halukkailla oli mahdollisuus jättää kirjallisia kannanottoja suojelualueen perustamisesta sekä hoito- ja käyttösuunnitelmasta. Kannanottoja saatiin neljä kappaletta.

## Kiinteistötiedot

Alue sijaitsee kiinteistöillä 091-036-9903-0019, 091-045-9903-0045 ja 091-418-0005-0157, jotka ovat Helsingin kaupungin omistuksessa. Lainhuutotodistukset ovat liitteinä 4, 5 ja 6.

## Kaavoitus



24.11.2022

Yleiskaavassa 2016 suurin osa nyt esitetystä Hallainvuoren luonnonsuojelualueesta sijaitsee virkistys- ja viheralueella. Hallainvuoren eteläosassa asuntovaltaisen alueen A2-pikselit ulottuvat perustettavalle luonnonsuojelualueelle. Rakennuspikselit peittävät kokonaan myös ELY-keskuksen vuonna 2001 rajaaman luonnonsuojelulain suojellun luontotyyppin, pähkinäpensaslehdon.

Yleiskaavassa on pikselien avulla osoitettu maankäytön muotoja kärkeällä ja suuntaa antavalla tavalla. Helsingin kaupunki on korostanut, että kunkin pikselin alueen tarkempi suunnittelu tehdään yleiskaavan laatimisen jälkeen. Tiettyä toimintaa osoittavan pikselin alueelle voi myöhemmässä vaiheessa osoittaa myös muunlaista maankäyttöä. Tämän vuoksi yleiskaavassa rakennettavaksi osoitettuihin alueisiin voi sisältyä myös viheralueita tai suojelua.

Lähes koko Hallainvuoren alue sijaitsee asemakaavan 10260 alueella, missä Hallainvuorella on merkintä VL, lähivirkistysalue. Hallainvuoren koillisnurkkaus kuuluu asemakaavaan 11150, jossa sillä on merkinnät VL, lähivirkistysalue, ja VP, puisto.

Koska asemakaavan osoittama virkistyskäyttö on mahdollista luonnonsuojelualueen perustamisen jälkeenkin, suojelu ei ole ristiriidassa asemakaavan merkintöjen kanssa.

#### Korvaus

Helsingin kaupunki ei hae korvausta luonnonsuojelualueen perustamisesta.

#### Luontotyyppit ja kasvillisuus

Hallainvuoren laella on avoimia ja puoliavoimia kallioita, joiden lomassa kasvaa vanhoja mäntyjä ja nuorempaa lehtipuustoa. Kallioalueet ovat erittäin kuluneita runsaan virkistyskäytön vuoksi. Yleisin varpu on kannerva, jota on säilynyt suojaissa notkelmissa. Jyrkkien länsirinteiden hyllyillä on vielä lähes luonnontilaista kasvillisuutta.

Lakialueita reunustavat rinnemetsät ovat tuoreita havupuuvaltaisia mustikkatyyppin kankaita, joiden kasvilajisto on niukkaa ohuen maan pintakerroksen ja kulumisen vuoksi. Alueilta, joilla on eniten virkistyskäyttöä, kasvillisuus on kulunut kokonaan pois. Länsiosan peltojen lähellä metsät ovat sekapuustoisia lehtomaisia kankaita.

Kallioiden välisissä notkelmissa on useita suopainanteita, joiden kasvillisuus on sara- tai isovarpurämettä. Jotkut suopainanteet ovat osan vuotta veden vallassa, mikä on suojellut niitä kulumiselta.



24.11.2022

Hallainvuorta kiertää ulkoilutie. Metsän sisäosissa puuston rakenne on luonnontilaisen kaltaista, mutta useilla ulkoilutien läheisillä kuvioilla metsänhoito on vähentänyt erirakenteisuutta. Lahopuuta on sisäosien metsissä melko paljon.

Hallainvuoren eteläosassa on ELY-keskuksen vuonna 2001 rajaama luonnonsuojelulain nojalla suojeltu luontotyyppi, pähkinäpensaslehto. Pähkinälehdot ovat luontotyyppinä vaarantuneita. Lehdon pohjoispuoleisesta metsästä on rajauspäätöksen jälkeen poistettu kuusia, mikä on luonut pähkinöille lisää elintilaa, ja nykyään alueella kasvaa yli 100 pähkinäpensasta. Harvakasvuista kenttäkerrosta koristavat yleisimmin valko- ja sinivuokko, käenkaali ja nuokkuhelmikkä. Pienen ja muodoltaan kapean lehdon läpi kulkee polku, jonka alta on häviämässä tai jo hävinnyt kevätlinnunherneen kasvusto. Lehdon viereisen, korkean kalliojyrkänteen alapuolella on katkeilleita pähkinän runkoja. Myös jyrkänteen ja sen alaosan kasvillisuus on kulunutta ja tallautunutta.

Hallainvuoren länsipuolen metsässä jyrkänteen ja Viikin peltojen välissä on kaksi erittäin uhanalaista luontotyyppiä, ruohokorpi ja korpiräme. Sekapuustoisessa ruohokorvessa kasvaa kookkaita tervaleppiä ja kenttäkerroksessa mustikkaa sekä metsä- ja isoalvejuurta. Korpirämeen puusto on koivuvaltaista, ja kenttäkerroksessa on mustikan lisäksi kosteiden alueiden kurjenjalkaa ja suovehkaa. Länsipuolen metsässä on vähemmän virkistyskäyttöä kuin kallioylängöllä, ja koko metsä uhanalaisine luontotyypeineen on melko kulumaton. Muuta Hallainvuorta rauhallisemmat metsät ovat muodostuneet eläinten suojapaikoiksi.

Hallainvuoren luonto täyttää lähes kaikkialla maakunnallisesti arvokkaan kohteen niin sanotut LAKU-kriteerit. LAKU-arviointiin sisältyvät alkuperäisen luonnonsuojeluohjelman ulkopuoliset rinnemetsät, jotka on otettu mukaan tähän rajauseesitykseen. Helsingin luontotietojärjestelmässä Hallainvuori on kokonaisuudessaan tärkeä lintualue ja suurelta osin arvokas kääpä- ja metsäalue. Eteläosan pähkinälehto on arvokas orvakkakohde.

Hallainvuorella on paljon myös geologisia arvoja: kallioselänne kokonaisuutena on arvokas, jonka lisäksi pienempinä muodostelmina alueella on muinaisrantakivikko, kaksi siirtolohkarettä, kokonaan tai osittain muodostuneita hiidenkirnuja sekä jäätikön sulamisvesien koveraksi uurtama kalliojyrkänte.

Hallainvuorella on kolme muinaisjäännettä, jotka ovat I maailmansodan puolustusvarustuksia. Alueen etelä- ja länsiosissa on kallioon louhittuja luolia ja länsirinteellä lisäksi maahan kaivettu suojuhuone.

### Merkittävä lajisto

**Postiosoite**

PL 58200  
00099 HELSINGIN KAUPUNKI  
Kaupunkiympäristö@hel.fi

**Käyntiosoite**

Työpajankatu 8  
Helsinki 58  
<https://www.hel.fi/>

**Puhelin**

09 310 1691

**Faksi****Y-tunnus**

0201256-6

**Tilinro**

F106 8000 1200 0626 37

**Alv.nro**

F102012566



24.11.2022

### Lahottajasienet

Lähes koko Hallainvuoren luonnonsuojelualue kuuluu I-arvoluokan kääpälueeseen, jolla on Helsingin oloissa huomattavaa merkitystä etenkin männyn ja kuusen lajiston säilymisen kannalta. Hallainvuorelta on löytynyt 67 kääpälajia, joista 34 indikoi arvokkaita elinympäristöjä.

Hallainvuoren eteläosan lehdossa on arvokas orvakka-alue. Lehdosta ja kallioylängöltä on löytynyt 61 orvakkalajia, joista yhdeksän on arvokkaan elinympäristön indikaattoreita.

Hallainvuorelta on löytynyt myös yksi indikaattoriorakas.

Lahottajasienistä kuusensitkokääpä on valtakunnallisesti vaarantunut ja rusokantokääpä, laikkukääpä sekä viuhkokääpä silmälläpidettäviä. Riukukääpä ja kangaskurokka ovat alueellisesti uhanalaisia. Hallainvuorelta on tavattu myös vain muutamia kertoja Suomesta löydetty keltakerikääpä, joka on luokiteltu uhanalaistarkastelussa puutteellisesti tunnetuksi.

### Linnut

Hallainvuorella pesii ja vierailee hyvä otos erilaisille metsätyypeille ominaista lintulajistoa. Pesiviä lintulajeja on yli 30, joista suurin paritiheys on laulurastaalla, punarinnalla ja peipolla. Uhanalaisista lajeista Hallainvuorella pesivät erittäin uhanalaiset hömötiainen ja viherpeippo, vaarantunut töyhtötiainen sekä silmälläpidettävät punavarpunen ja närhi. Elinympäristöltään valikoivia tai pääkaupunkiseudulla harvinaisia lintulajeja pesii alueella useita. Näitä ovat leppälintu, puukiipijä, mustapääkerttu, peukaloinen ja idänuunilintu.

### Lahokaviosammal

Hallainvuoren pohjoisosan kuusikoista on löydetty erittäin runsaasti erittäin uhanalaista lahokaviosammalta, joka on myös rauhoitettu ja luontodirektiivin II-liitteen laji.

### Alueen käyttö

Hallainvuori on suosittu virkistysalue, jonka luonnosta nauttivat monenlaiset käyttäjäryhmät, kuten lenkkeilijät ja koiranulkoiluttajat, pyöräilijät, kiipeilijät, suunnistajat, partiolaiset, päiväkotijä ja koululaisryhmät ja larppaajat. Komeille kallioille tullaan viettämään aikaa ja katselemaan maisemia, ja syksyisin alueella marjastetaan ja sienestetään. Runsaas virkistyskäyttö näkyy maaston voimakkaana kulumisena.

### Hoito- ja käyttösuunnitelma



24.11.2022

### Luonnonhoidon suunnitelma

Hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan suurin osa luonnonsuojelualueesta jätetään kehittymään luontaisesti. Hallainvuorella on kuitenkin useita istutettuja metsäkuvioita, joista kolmelle ehdotetaan hoitotoimia. Tiheinä kasvavia puiden taimikoita harvennetaan kotimaisia puulajeja suosien. Tällä hetkellä istutetuilla kuvioilla kasvaa tiheää, tasaikäistä, nuorta metsää. Poistamalla muutamia istutettuja puita sieltä täältä jäljelle jäävät puut saavat paremmat kasvamisen edellytykset, ja aukkopai-koista alkaa vesoja uusia puiden taimia. Tällä tavoin voidaan nopeuttaa puuston erirakenteisuuden syntymistä.

Harvennuksissa poistetaan etenkin istutettuja siperianlehtikuusia, joita kasvaa kahdella kuviolla. Harvennuksessa syntyneet rungot jätetään maahan lahopuiksi. Niistä voidaan myös tehdä esteitä ei-toivottujen polkujen lähtöpisteisiin tai käyttää tiheiköiden muodostamiseen eläinten suoja- paikoiksi. Harvennukset tehdään lintujen pesimäajan 1.4.–31.7. ulkopuolella syys- ja talviaikaan.

Luonnonsuojelualueelta poistetaan myös alueella esiintyviä vieraskas- vilajeja komealupiinia, jättipalsamia, isotuomipihlajaa, terttuseljaa ja ko- risteangervoita.

### Virkistyskäytön suunnitelma

Koska Hallainvuori on monille käyttäjäryhmille tärkeä lähiluontokohde, kulku- ja käyttökieltoja tehdään ainoastaan eteläosan suojeltuun pähki- nälehtoon ja muinaisjäänökselle.

Pienessä ja muodoltaan kapeassa pähkinälehdossa kulkeminen kiellet- tään. Kielto on mahdollista tehdä jo vuonna 2001 ELY-keskuksen te- kemän suojellun luontotyyppin rajauspäätöksen perusteella, sillä alueen läpi kulkeva polku kulkee sini- ja valkovuokkojen esiintymän läpi ja on jo ilmeisesti hävittänyt kevätlinnunherneen kasvuston. Kasvillisuus on vaurioitunut myös lehtoon kuuluvalla jyrkällä rinteellä ja sen alapuolella. Rajauspäätöksen mukaan pähkinälehdossa on kiellettyä kaikki sellai- nen toiminta, joka voi vaarantaa pähkinälehdon ominaispiirteiden säi- lymisen. Tällaista toimintaa on mm. pähkinäpensaiden tai muun luon- taisen kasvillisuuden poistaminen, hävittäminen tai vahingoittaminen sekä maastopyöräily.

Hallainvuoren eteläosan jyrkkään kalliorinteeseen louhitun muinais- jäännöksen betonirakenteilla kiipeileminen kielletään. Kielto on mahdol- lista muinaismuistolain (295/1963) perusteella, joka kieltää muinais- jäännöksiin vahingoittamisen ja niihin kajoamisen. Muualla kuin betoni- rakenteilla saa edelleen kiipeillä. Alueelle laitetaan opaste, jossa osoi-



24.11.2022

tetaan sallitut ja kielletyt kiipeilypaikat. Hallainvuoren itäosassa on toinen kiipeilypaikka, jota saa edelleen käyttää ilman rajoituksia.

Pähkinälehtoa ja eteläosan muinaisjäännöstä lukuun ottamatta kaikkialla muualla Hallainvuorella saa edelleen liikkua vapaasti. Kulku kuitenkin pyritään ohjaamaan poluille siten, että suosituimmat polut merkitään virallisiksi reiteiksi, joita pitkin pystyy tekemään lenkkejä koko metsäalueella. Polkujen varsille pystytetään opastauluja, joissa kerrotaan alueen luonnon piirteistä ja muinaisjäännöksestä.

Turvallisuuden vuoksi Hallainvuorta kiertävien ulkoilureittien ja merkittyjen polkujen varsia hoidetaan poistamalla vaaralliset puut ja oksat. Kaadetut puut jätetään kasvupaikalleen lahoppuiksi. Runkoja voidaan kaataa myös pötkelöiksi.

Hallainvuori on haastavaa ulkoilumaastoa suurine korkeuseroineen, kumpuilevine kallioineen ja jyrkänteineen. Ennen polkujen merkitsemistä alueelle tehdään turvallisuustarkastelu, jotta reitit saataisiin toteutettua mahdollisimman turvallisesti.

#### Ehdotus rauhoitusmääräyksiksi

##### Yleiset rajoitukset

##### Alueella on kielletty

- rakennuksien, rakennelmien ja teiden rakentaminen
- maa-aineksen, kivien ja kaivoskivennäisten ottaminen ja maa- tai kallioperän vahingoittaminen tai muuttaminen
- kasvien, sienten ja jäkälien sekä niiden osien ottaminen ja vahingoittaminen
- luonnonvaraisten eläinten pyydystäminen, tappaminen tai häiritseminen ja niiden pesien hävittäminen
- tulenteko, telttailu ja muu leiriytyminen
- muut toimet, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan tai eliölajien säilymiseen.

##### Liikkumisrajoitukset

##### Alueella on kielletty

- moottoriajoneuvolla liikkuminen, lukuun ottamatta alueen hoidon kannalta välttämätöntä liikkumista
- pähkinäpensaslehdossa liikkuminen
- muinaisjäännösten betonirakenteilla kiipeileminen ja kiipeily muualla, kuin sille osoitetuilla paikoilla





24.11.2022

- koirien, kissojen ja muiden lemmikkien irti pitäminen.

#### Sallitut toimenpiteet

Edellä olevien määräysten estämättä on sallittu

- toimintarajoitteisen henkilön liikkuminen sähkömoottoroidulla apuvälineellä
- marjojen ja ruokasienten poimiminen
- vaarallisiksi arvioitujen puiden ja niiden oksien tapauskohtainen poistaminen siten, että puiden rungot jätetään lahoppuiksi kasvupaikalleen tai sen läheisyyteen
- haitallisten vieraslajien poistaminen maanomistajan luvalla
- kiinteiden muinaisjäännösten tutkiminen ja hoitaminen Museoviraston toimesta tai luvalla. Alueen luontoon kajoaminen edellyttää myös ELY-keskuksen lupaa.
- muu toiminta hoito- ja käyttösuunnitelmassa sekä toimenpidesuunnitelmissa tarkemmin osoitetulla tavalla.

#### Kustannusarvio

##### Investoinnit

Hallainvuorella tarvittavia investointeja ovat opasteiden suunnittelu, rakentaminen ja maastoon pystyttäminen, polkujen turvallisuustarkastelu, polkureittien suunnittelu ja rakentaminen, turvallisuustarkastelussa tarvittaviksi todettujen rakenteiden, kuten portaiden, katselulavojen ja aitojen suunnittelu ja rakentaminen, ulkoilutien vierustan penkkien uusiminen, suojelualueen rajojen merkitseminen sekä taimikoiden harventaminen.

Investointien kustannusarvio on 195 000–366 000 € /10 vuotta. Lopullinen hinta riippuu siitä, kuinka paljon turvallisuutta edistäviä rakenteita täytyy tehdä.

##### Vuosittainen hoito

Vuosittaiseen hoitoon kuuluvia töitä ovat opasteiden ylläpito, polkureittien kunnossapito, mahdollisten rakenteiden, kuten portaiden, katselulavojen ja aitojen ylläpito ja korjaaminen, vaarallisten puiden kaataminen, luontovalvonta (toistaiseksi Hallainvuorella mahdollista vain erillisestä pyynnöstä) sekä erilaisten tapahtumien luvittaminen.

Vuosittaisen hoidon kustannuksia on vaikea laskea erikseen yhtä luonnonsuojelualueetta kohti, sillä alueiden hoidot limittyvät toisiinsa. Hallainvuorella kustannus on todennäköisesti 10 000–25 000 € riippuen



24.11.2022

töiden luonteesta. Luontovalvojan käynti kerran viikossa on kustannuksiltaan n. 10 000 € / vuosi, ja yhden opastaulun uusiminen maksaa n. 1 000 €. Osa töistä, kuten tapahtumien luvittaminen, tehdään virkatyönä.

Suunnitteluun ja hoidon koordinointiin liittyvät työt

Luonnonsuojelualueen hoidon suunnittelu, seuranta ja investointien koordinointi on virkatyötä samoin kuin asiantuntijana toimiminen vuosittaisten hoitotöiden toteutuksessa.

Hoito- ja käyttösuunnitelma uusitaan kymmenen vuoden välein. Konsulttipalveluina hankittavien luontoselvitysten sekä hoito- ja käyttösuunnitelman uusimisen kustannus on 60 000 - 90 000 € / 10 vuotta.

Konsulttipalveluna hankittavan kulumisen seurannan kustannukset ovat 10 000 – 20 000 € /10 vuotta.

#### Kannanotot

Hallainvuoren luonnonsuojelualueen perustamisesta saatiin neljä kannanottoa, joiden antajat ovat Helsingin luonnonsuojeluyhdistys, Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys, Myllärinlaakson omakotiyhdistys ja yksityishenkilö.

Esittelijä kiittää kaikista kannantoista.

Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen kannanotto

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys Helsy on tutustunut Hallainvuoren hoito- ja käyttösuunnitelman luonnokseen ja käynyt useita kertoja maastossa. Helsy toteaa, että laajentunut rajaus on erittäin tervetullut luonnonsuojelullisten tavoitteiden, lajiston elinolosuhteiden ja Kivinkasta Kivikon kautta Sipoonkorpeen jatkuvan ekologisen yhteyden kannalta.

Helsy kannattaa suunnitelmaluonnoksessa esitettyjä keinoja ohjata ja rajoittaa liikkumista. Kuitenkin kuluneimmilla alueilla on opasteissa ilmaistava voimakkaammin, että kyseisen alueen rauhaan jättäminen on välttämätöntä, jos kasvillisuuden halutaan elpyvän. Helsy toivoo myös selkeää informaatiota kulumisen ja luonnon monimuotoisuuden kytkeytymisestä toisiinsa ja mahdollisesti esimerkkejä tilanteista, joissa on syntynyt sivupolkuja tai kun kulkeminen on keskittynyt pääpolulle.

Helsy toivoo, että lahopuun merkityksestä kerrotaan kuvallisesti ja opastauluissa.



24.11.2022

Yhdistyksen mukaan on hyvä, että tiheiköiden jättäminen eläinten suo-  
japaikkoina on otettu esiin. Tiheikköjen tulee kuitenkin olla riittävän laa-  
joja. Helsy toteaa, että istutusalueiden hoitotoimien on syytä olla vähäi-  
siä ja luonnon prosessien kaltaisia.

Hallainvuoren luonnonsuojelualueen kytkeytymistä Herttoniemen ja Ki-  
vikon metsien suuntaan on Helsyn mukaan tärkeää parantaa. Hallain-  
vuoren pohjoispuoleisen kevyen liikenteen sillan istutuksia on lisättävä  
ja kunnostettava, ja kasvualueita parannettava niin, että kasvillisuus  
tarjoaa kunnollista suojaa ja houkuttelee eläimiä siirtymään sillan yli.  
Lisäksi Hallainvuoren ja Herttoniemen metsien välille on rakennettava  
Helsingin ensimmäinen oikea vihersilta, joka on ollut esillä muun  
muassa Karhunkaatajan alueen suunnittelussa.

Vastine

Myös esittelijän mielestä laajentunut rajaus turvaa paremmin luonnon-  
suojelullisten tavoitteiden, kuten lajien ja luontotyyppien sekä ekologi-  
sen yhteyden säilymisen.

Hallainvuoren kaltaisilla vilkkaasti käytetyillä lähiluontokohteilla on suuri  
viestinnällinen haaste, miten saada mahdollisimman suuri osa kulkijois-  
ta pysymään merkityillä poluilla. Suosituilla virkistysalueilla osa ulkoi-  
lusta ja erilaisista tapahtumista sijoittuu väijäämättä polkujen ulkopuo-  
lulle. Hallainvuorella kulumisen seuranta on erityisen tärkeää, mutta si-  
tä ei ole vielä voitu aloittaa resurssien puutteen vuoksi.

Hallainvuorelle on syksyllä 2022 alettu suunnitella opasteita. Opasteis-  
sa kerrotaan alueen luonnosta ja muinaisjäännöksestä. Kaikissa opas-  
teissa läpileikkaavana teemana on ihmisen ja luonnon rinnakkaiselo.  
Opasteissa pyritään positiivisessa ja rakentavassa hengessä tuomaan  
esiin kulumisen uhkaa luonnon monimuotoisuudelle, miten kulumisen  
näkyä Hallainvuoren luonnossa ja miksi joillekin alueille ei ole hyvä  
mennä.

Opasteissa suositellaan pysymään merkityillä poluilla. Selkeät merkityt  
reitit ohjaavat ihmisiä kulkemaan osoitettuja polkuja pitkin sen sijaan,  
että kulkijat yrittäisivät suunnistaa ison metsäalueen polkuviidakossa.

Luonnonsuojelualueen rajoille laitettavat rauhoitusmääräskylytit uudis-  
tuvat. Uusissa tauluissa on tärkeimmät rauhoitusmääräykset selkeällä  
suomen, ruotsin ja englannin kielellä. Tauluihin tulee myös kuvasymbo-  
leita suosituksista ja kielloista sekä kartat, jossa on ”olet tässä” -merkki.

Hallainvuoren sisäosien metsissä on melko runsaasti lahoppuuta, ja  
opasteisiin otetaan yhdeksi aiheeksi lahoppu ja sen merkitys.



24.11.2022

Puuston hoitoa tehdään kolmella istutuskuviolla. Hoitotöissä kaadetaan yksittäisiä runkoja, jotka jätetään maahan lahopuuksi. Runkoja voidaan kuljettaa hieman kauemmas kuviolta, jos on tarvetta sulkea ei-toivottuja polkuja tai tehdä eläimille suojaisia rytöjä. Puiden kaadot tehdään lintujen pesimäajan 1.4.–31.7. ulkopuolella loppusyksyn ja talven aikana. Kahdella hoitokuviolla poistot keskittyvät etenkin istutettuihin siperianlehtikuusiin.

Kaatomalla muutamia istutustiheiköiden puita sieltä täältä, pyritään tekemään metsiin aukkopaikkoja, joista uudet taimet voivat lähteä kasvamaan. Tämä nopeuttaa hieman erirakenteisuuden syntyä, koska alueelle kasvaa eri ikäisiä ja eri lajisia puita. Maltilliset harvennukset tehdään parissa erässä hoito- ja käyttösuunnitelmakauden aikana.

Vihersillat sijaitsevat luonnonsuojelualueen ulkopuolella, ja kannanotto on niiden osalta välitetty alueen suunnittelusta vastaaville henkilöille.

Helsingin seudun lintutieteellisen yhdistyksen kannanotto

Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa kannattaa lämpimästi Hallainvuoren luonnonsuojelualueen perustamista ja pitää hoito- ja käyttösuunnitelmaa hyvin valmisteltuna. Erityiskiitoksen ansaitsee uusi aluerajaus, sillä kallionlaen reunametsät sisältävä laaja suojelurajaus on linnustoarvojen turvaamisen kannalta huomattavasti luonnonsuojeluohjelman rajausta parempi. Hallainvuori muodostaa myös osan tärkeästä Viikki–Kivikko-vihersormesta, ja nyt ehdotettu suojelurajaus on metsäverkoston yhtenäisyyden säilyttämiseksi perusteltu. Tringa muistuttaa, että metsäverkoston suojelemiseksi ja Viikin-Vanhankaupunginlahden alueen luontoarvojen turvaamiseksi myös Länsi-Herttoniemen metsäselänteen ja Kivikon metsien liittäminen osaksi suojelualuekokonaisuutta on tarpeen.

Tringan mukaan rauhoitusmääräykset ovat asialliset ja perustellut. Merkittävimpiä uhkia alueelle ovat ympäristön rakentaminen (mm. Karhunkaatajan alue), ja sen mukanaan tuoma virkistyskäytön kasvu. Virkistyskäyttöä on ensiarvoisen tärkeää pyrkiä ohjaamaan jo olemassa oleville pääreiteille opastuksen ja esimerkiksi maalahopuiden käytön avulla.

Tringan mukaan reittien varsien hoidon toimenpiteet turvallisuuden varmistamiseksi ovat asianmukaisia. Yhdistys kuitenkin toivoo, että raivaaminen kohdennetaan reitin reunojen ja risteysalueiden lähimetreille eikä syvemmälle metsään. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on maininta hoidon ajankohdan ajoittamisesta lintujen pesimäkauden ulkopuolelle, johon Tringa toivoo täsmennykseksi päivämäärien 1.4.–31.7. mainit-



24.11.2022

semista. Tringa kannattaa lahopuun jättämistä sekä maalahopuuna että pötkelöinä.

Tringan mukaan kolmelle metsäkuviolle ehdotetut hoitotoimenpiteet eivät aiheuta kielteisiä vaikutuksia linnustolle, kunhan toimenpiteet suoritetaan pesimäkauden ulkopuolella.

Vastine

Myös esittelijän mielestä Hallainvuori on tärkeä viherverkoston osa, jonka toimivuus riippuu kytkeytyneisyydestä muihin viheralueisiin. Läheisten Länsi-Herttoniemen ja Kivikon alueiden suojeleminen ja säilyminen otetaan esiin, kun uutta Helsingin luonnonsuojeluohjelmaa aletaan valmistella vuonna 2023. Ohjelman valmistelun yhteydessä tehdään verkostotarkastelua luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelutason varmistamiseksi ja viheryhteyksien säilymiseksi alueiden välillä.

Kuluminen on Hallainvuorella iso ongelma, ja myös muissa kannanoissa on asiaan kiinnitetty huomiota. Kulumisen ehkäisyn toimenpiteistä on kerrottu Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen vastineessa edellä.

Esittelijä kiittää tarkennuksesta lintujen pesimäajan suhteen, ja tarkennetut päivämäärät lisätään hoito- ja käyttösuunnitelmaan. Puuston hoitotyöt tehdään syksy- ja talviaikaan. Pensaiden, puiden taimien ja korkean kasvillisuuden raivausta ja niittoa tehdään Tringan toiveen mukaisesti vain rakennettujen reittien lähimetreillä. Vaarallisia puita kaadetaan korkeintaan puun mitan etäisyydeltä reitistä, ja kaadetut puut jätetään maapuiksi kasvupaikalleen. Jos mahdollista, vaaralliset puut katkaistaan vain latvasta ja jätetään tyviosat pötkelöiksi.

Myllärinlaakson omakotiyhdistyksen kannanotto

Myllärinlaakson omakotiyhdistyksen mielestä on erittäin hieno asia, että Hallainvuoren alue suojellaan.

Huomioina ja ehdotuksina he esittävät, että luonnonsuojelualueen tulee pohjoispäässä ylittää Kivikon vihersillan asti sisältäen sillan pohjoispuolella olevan metsäalueen. Myllärinlaakson omakotiyhdistys toivoo myös lisää voimailutelineitä alueelle esim. Viilarintien sillan läheisyyteen. Yhdistys toivoo, että pyöräilyn merkitystä alueella mietitään, sillä pyöräily kuluttaa maastoa ja myös siihen liittyvät turvallisuusasiat on huomioitava. Lisäksi latuverkko alueella on turvattava.

Vastine

Hallainvuoren luonnonsuojelualueen uusi, laajennettu rajausesitys ulottuu Kivikon vihersillan luo niin pitkälle kuin metsää kasvaa. Rajauksen



24.11.2022

perusteluina ovat viheryhteyden turvaaminen ja kosteiden uusivaltaisten metsien runsaat lahokaviosammalen esiintymät. Sillan kupeella olevat avoimet alueet eivät sisälly rajaukseen. Kivikon puoleisten metsien suojeleminen tai säilyttäminen monimuotoisena viheralueena otetaan puheeksi, kun uutta luonnonsuojeluohjelmaa aletaan valmistella vuonna 2023. Ohjelman avulla pyritään turvaamaan luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelutason säilyminen. Se tarkoittaa, että pitkällä aikavälillä luontotyytit säilyttävät toimivuutensa ja eliölajistonsa, ja lajit säilyvät elinvoimaisina omissa elinympäristöissään. Kivikon sillan pohjoispuoleinen metsä kuuluu osittain luontotietojärjestelmän tärkeään lintualueeseen.

Voimailutelineiden osalta kannanotto on välitetty alueen kaupunkisuunnittelijoille sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalle, joka vastaa liikuntatelineiden ylläpidosta.

Hallainvuoren osalta on ajateltu, että kaikki ulkoilijat voivat käyttää samoja polkuja, vaikka se vaatiikin kaikilta käyttäjäryhmiltä soputumista toisiinsa. Erillisiä polkuja pyöräilijöille ja jalankulkijoille ei ole suunniteltu, koska se edellyttäisi kahden polkuverkoston rakentamista ja ylläpitämistä, mikä Hallainvuoren kaltaisessa maastossa on kallista ja haastavaa. Ennen merkittyjen polkujen rakentamista alueelle tehdään turvallisuustarkastelu, jonka pohjalta reittejä mahdollisesti joudutaan joissakin paikoissa eriyttämään turvallisuuden tai portaiden rakentamisen vuoksi.

Maaston kosteat, kuluneet kohdat päällystetään esim. soralla. Sen on tarkoitus estää polkujen leviämistä, sillä kosteaa kohtaa ei tarvitse kiertää. Muutoin polut pyritään pitämään mahdollisimman luonnonmukaisina ja rakentamattomina. Opasteisiin tulevat suositukset pysyä merkityillä poluilla houkuttelevat toivottavasti pääosan liikkujista näille poluille, jolloin luonto pääsee elpymään muilla alueilla.

Luonnonsuojelualueen perustaminen ei vaikuta hiihtolatujen käyttöön alueella. Talvinen latureitti Viilarintien yli Hallainvuoren länsipuolelle ja edelleen Kivikkoon säilyy.

#### Yksityishenkilön kannanotto

Yksityishenkilön mukaan Hallainvuori on hänelle ainoa suhteellisen helposti saavutettava laaja ulkoilumetsä. Hän on nähnyt metsän kulumisen ja polkujen leviämisen 1980-luvulta lähtien ja erityisesti viimeisten parinkymmenen vuoden aikana.

Henkilön mukaan on melko kunnianhimoitonta, että vaikka kuluminen todetaan, suunnitelmassa ei etsitä laajasti keinoja luonnon tilan paran-



24.11.2022

tamiseksi. Henkilö kuitenkin toteaa, että aluetta ei voida sulkea käytöltä. Hänen mukaansa on hyvä, että kiipeilyä rajoitetaan, ja maastopyöräily tulisi kieltää kokonaan. Maastopyöräilyn jäljet ovat alkaneet näkyä aivan viime vuosina juurten paljastumisena ja sammalen kulumisena. Henkilö toteaa, että maastopyöräily ei voi ohittaa tavoittoa arvokkaan luontoalueen säilymisestä tai ennallistamisesta tai lähialueen asukkaiden oikeutta virkistystä tuottavaan metsässä liikkumiseen.

Alueen läpi pohjois-eteläsuunnassa kulkeva merkitty polku on hyvä. Polun tulee kannanoton mukaan kuitenkin olla todellakin polku eli mahdollisimman kapea ja pohjamateriaaliltaan luontainen, jotta reunavaikutukset eivät syö aluetta keskeltä.

#### Vastine

Hallainvuori on hyvin suosittu virkistysalue, jossa haasteena on suuri käyttäjämäärä suhteessa alueen pinta-alaan. Joillakin luonnonsuojelualueilla Helsingissä on kielletty polkujen ulkopuolella kulkeminen tai tehty kulkureittien reunoille aitoja. Ne toimivat pienillä alueilla, joilla on selkeät kulkureitit. Aidoista on saatu hyvää palautetta. Hallainvuori on kuitenkin iso metsäalue. Sen kallioisessa ja kuivassa maastossa pääsee kulkemaan lähes kaikkialla, ja myös polut ovat levittäytyneet lähes kaikkialle. Erityisen kuluneita ovat avoimet kallionpäällykset, jotka ovat usein kasvittomiksi muuttuneita. Hallainvuoren kaltaisessa kallioisessa tiheiden polkuverkostojen paikassa olisi hankalaa kieltää merkittyjen polkureittien ulkopuolella kulkeminen, koska ihmiset ovat tottuneet liikkumaan kaikkialla ja joka puolelle pääsee suhteellisen helposti kulkemaan. Myös aitojen rakentaminen koko reitistölle olisi vaikeaa ja muuttaisi alueen luonnetta oleellisesti.

Hallainvuorella on lisäksi paljon säännöllistä virkistyskäyttöä ja ulkoilmatapahtumia, jotka toteutetaan polkujen ulkopuolella. Tämän vuoksi on päädytty ratkaisuun, että suosituimmat polkureitit perustetaan merkityiksi poluiksi, joilla liikkumista suositellaan. Tapahtumien järjestäjät tarvitsevat aina kaupungin luvan, jossa annetaan ohjeita tapahtuman järjestämisestä ja luonnossa toimimisesta. Opasteissa ja muussa viestinnässä kerrotaan kaikille kulkijoille kulumisen vaikutuksista luonnossa ja korostetaan poluilla pysymisen hyviä puolia.

Hallainvuorella on perinteisesti monenlaista virkistyskäyttöä. Maastopyöräilyä ja kiipeilyä on alueella harrastettu vuosikymmenien ajan, vaikka viime vuosina harrastajamäärät ovatkin kasvaneet. On kuitenkin pyritty siihen, että muiden käyttäjien ohella myös heillä olisi mahdollisuus virkistyä alueen luonnossa.



24.11.2022

Hallainvuoren polut on tarkoitus pitää mahdollisimman luonnonmukaisina ja vähän rakennettuina. Tämä johtuu siitä, että rakentaminen Hallainvuoren kaltaiseen maastoon on kallista. Turvallisuuden vuoksi kuitenkin joihinkin jyrkkiin polun kohtiin voidaan joutua rakentamaan portaita ja jyrkänteiden reunoille aitoja. Vettyneimmissä kohdissa polun so-raistus voi auttaa vähentämään kulkemista polun viereisessä maastossa ja polun levenemistä.

Luonnonmukaisia metsäpolkuja perustettaessa ei kaadeta puita. Jos kuitenkin polun varrella todetaan puu, joka kaatuessaan voi aiheuttaa vaaraa, se voidaan kaataa ja jättää lahoppuiksi kasvupaikalleen. Hallainvuoren poluilla reunavaikutus muodostuu mahdollisimman vähäiseksi.

#### Hoito- ja käyttösuunnitelmaan tehdyt muutokset

Lintujen pesimäajan päivämäärät 1.4.–31.7. on lisätty hoito- ja käyttösuunnitelmaan.

#### Esittelijä

yksikön päällikkö  
Laura Walin

#### Lisätiedot

Hanna Seitapuro, ympäristösuunnittelija, puhelin: 09 310 32062  
hanna.seitapuro(a)hel.fi

#### Liitteet

- 1 Hallainvuoren luonnonsuojelualueen rajaus
- 2 Hallainvuoren luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2022-2031
- 3 Lainhuutotodistus 91-45-9903-45
- 4 Lainhuutotodistus 91-36-9903-19
- 5 Lainhuutotodistus 91-418-5-157

#### Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano